

32002F0629

1.8.2002

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 203/1

**NÕUKOGU RAAMOTSUS,
19. juuli 2002,
inimkaubanduse vastu võitlemise kohta**

(2002/629/JSK)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 29, artikli 31 punkti e ja artikli 34 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu ja komisjoni tegevuskavas selle kohta, kuidas kõige paremini rakendada Amsterdami lepingu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitlevaid sätteid, ⁽³⁾ Euroopa Ülemkogu 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta Tampere istungi ja Euroopa Ülemkogu 19. ja 20. juuni 2000. aasta Santa Maria da Feira istungi tulemus-tabelis loetletud otsustes ning Euroopa Parlamendi 19. mai 2000. aasta resolutsioonis, milles käsitletakse komisjoni teatist "uute meetmete võtmise kohta naistega kauplemise vastu võitlemiseks", tõdetakse vajadust inimkaubanduse vastu suunatud seadusandliku tegevuse, sealhulgas ühiste määratluste, süüteo koosseisude ja sanktsioonide järele ning kutsutakse üles sellist tegevust ellu viima.
- (2) Nõukogu 24. veebruari 1997. aasta ühismeedet 97/154/JSK, mis käsitleb inimkaubanduse ja laste seksuaalse eksploateerimise vastu võitlemise meetmeid, ⁽⁴⁾ tuleb täiendada edasise seadusandliku tegevusega, et vähendada liikmesriikide õiguslike lähenemisviiside erinevust ja aidata kaasa õiguslasale ja õiguskaitseorganite vahelisele tõhusale koostööle inimkaubanduse takistamiseks.
- (3) Inimkaubandus on põhiliste inimõiguste ja inimväärikuse tõsine rikkumine ja sellega kaasneb julm käitumine, nagu sotsiaalselt kaitsetute isikute kuritarvitamine ja petmine ning vägivalda, ähvarduse, võlaorjuse ja sunnimeetodite rakendamine.

- (4) Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni täiendav ÜRO protokoll inimestega, eelkõige naiste ja lastega kauplemise takistamiseks, sellise kauplemise vastu võitlemiseks ja selle eest karistamiseks on otsustav samm rahvusvahelise koostöö suunas kõnealuses valdkonnas.
- (5) Lapsed on sotsiaalselt kaitsetumad ja seepärast ähvardab neid suurem oht inimkaubanduse ohvriks langeda.
- (6) Euroopa Liit peab täiendama rahvusvaheliste organisatsioonide, eelkõige ÜRO tehtavat olulist tööd.
- (7) Inimkaubandus on raske kuritegu ja seepärast ei piisa selle vastu võitlemiseks üksnes liikmesriikide eraldi võetavatest meetmetest, vaid inimkaubanduse käsitlemine peab olema terviklik, kusjuures selle lahutamatu osana tuleb kindlaks määrata kõikidele liikmesriikidele ühised kriminaalõiguse koostisosad, sealhulgas tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid. Kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega piirdub käesolev raamotsus kõnealuste eesmärkide Euroopa tasandil saavutamiseks vajalike miinimummeetmetega ega lähe kõnealuste eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (8) Inimkaubandusega tegelejate suhtes tuleb kehtestada piisavalt karmid sanktsioonid, mis võimaldavad inimkaubanduse lisamist nende juriidiliste dokumentide reguleerimisalasse, mis on juba organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks vastu võetud, nagu näiteks nõukogu 3. detsembri 1998. aasta ühismeede 98/699/JSK, mis käsitleb rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist, ⁽⁵⁾ ja nõukogu 21. detsembri 1998. aasta ühismeede 98/733/JSK Euroopa Liidu liikmesriikides kuritegelikkude ühendusse kuulumise tunnustamise kohta kuriteoks ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ EÜT C 62 E, 27.2.2001, lk 324.

⁽²⁾ EÜT C 35 E, 28.2.2002, lk 114.

⁽³⁾ EÜT C 19, 23.1.1999, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT L 63, 4.3.1997, lk 2.

⁽⁵⁾ EÜT L 333, 9.12.1998, lk 1. Ühismeedet on viimati muudetud raamotsusega 2001/500/JSK (EÜT L 182, 5.7.2001, lk 1).

⁽⁶⁾ EÜT L 351, 29.12.1998, lk 1.

(9) Käesolev raamotsus peaks edendama inimkaubanduse vastu võitlemist ja selle takistamist, täiendades selles valdkonnas vastuvõetud juriidilisi dokumente, nagu näiteks nõukogu 29. novembri 1996. aasta ühismeede 96/700/JSK, millega kehtestatakse inimkaubanduse ja laste seksuaalse eksploateerimise vastu võitlemise eest vastutavatele isikutele mõeldud stimuleerimis- ja vahetusprogramm (STOP), ⁽¹⁾ nõukogu 16. detsembri 1996. aasta ühismeede 96/748/JSK, millega laiendatakse Eurooli uimastiüksuse volitusi, ⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. jaanuari 2000. aasta otsus nr 293/2000/EÜ, millega võetakse vastu ühenduse tegevusprogramm (Daphne programm) (aastateks 2000—2003), mis käsitleb ennetusmeetmeid laste, noorte ja naiste vastase vägivalda vastu võitlemiseks, ⁽³⁾ nõukogu 29. juuni 1998. aasta ühismeede 98/428/JSK Euroopa kohtute võrgu loomise kohta, ⁽⁴⁾ nõukogu 22. aprilli 1996. aasta ühismeede 96/277/JSK, mis käsitleb sidekohtunike vahetuse süsteemi Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise õiguslase koostöö tõhustamiseks, ⁽⁵⁾ ning nõukogu 29. juuni 1998. aasta ühismeede 98/427/JSK kriminaalasadega seotud vastastikuse õigusabi heade tavade kohta ⁽⁶⁾.

(10) Sellest tulenevalt tuleks lõpetada nõukogu ühismeetme 97/154/JSK inimkaubandust käsitlevate sätete kohaldamine,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA RAAMOTSUSE:

Artikkel 1

Süüteod, mis käsitlevad inimestega kauplemist nende tööalaseks või seksuaalseks eksploateerimiseks

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmised teod on karistatavad:

isiku värbamine, transportimine, üleviimine, majutamine ja sellele järgnev vastuvõtmine, sealhulgas kõnealuse isiku üle teostatava kontrolli vahetumine või üleandmine, kui:

⁽¹⁾ EÜT L 322, 12.12.1996, lk 7.
⁽²⁾ EÜT L 342, 31.12.1996, lk 4.
⁽³⁾ EÜT L 34, 9.2.2000, lk 1.
⁽⁴⁾ EÜT L 191, 7.7.1998, lk 4.
⁽⁵⁾ EÜT L 105, 27.4.1996, lk 1.
⁽⁶⁾ EÜT L 191, 7.7.1998, lk 1.

- a) kasutatakse sundi, vägivalda või ähvardamist, sealhulgas inimröövi, või
- b) kasutatakse eksitusse viimist või pettust, või
- c) võimu või kaitsetut seisundit kuritarvitatakse nii, et isikul ei ole allumisele reaalselt ja vastuvõetavat alternatiivi;
- d) teise isiku üle kontrolli omava isiku nõusoleku saavutamiseks antakse või võetakse vastu raha või hüvitist,

eesmärgiga kasutada kõnealuse isiku tööd või teenuseid, sealhulgas vähemalt sunniviisiline töö või pealesunnitud teenused, orjus või orjuse ja sunnitööga samalaadsed tingimused, või

eesmärgiga kasutada isikut prostituudina või teda muul viisil seksuaalselt eksploateerida, sealhulgas kasutamine pornograafias.

2. Inimkaubanduse ohvri nõusolek kavandatud või tegeliku eksploateerimisega ei oma tähtsust, kui on kasutatud mõnd lõikes 1 nimetatud vahendit.

3. Kui lõikes 1 nimetatud tegu on seotud lapsega, käsitatakse seda karistatava inimkaubandusena isegi juhul, kui ühtegi lõikes 1 nimetatud vahendit ei ole kasutatud.

4. Käesolevas raamotsuses tähendab "laps" alla 18aastast isikut.

Artikkel 2

Kihutamine, kaasaaitamine ja süüteokitse

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud süüteo kihutamine, kaasaaitamine või süüteo katse on karistatav.

Artikkel 3

Sanktsioonid

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 1 ja 2 nimetatud süüteo eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega, mis võivad hõlmata süüteo toimepanija väljaandmist.

2. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklis 1 nimetatud süüteo eest karistatakse vangistusega, mille ülemäär on vähemalt kaheksa aastat, kui süütegu on pandud toime mõnel järgmistest asjaoludest:

- a) süüteoga on tahtlikult või raske ettevaatamatuse tõttu ohustatud ohvri elu;
- b) süütegu on toime pandud isiku vastu, kes on sotsiaalselt eriti kaitsetu. Isikut loetakse sotsiaalselt eriti kaitsetuks vähemalt juhul, kui ta on siseriikliku õiguse mõistes lapsealine ja kui süütegu pandi toime eesmärgiga kasutada teda prostituudina või teda muul viisil seksuaalselt eksploateerida, sealhulgas kasutamine pornograafias;

- c) süütegu on toime pandud rasket vägivalda kasutades või süütegu on põhjustanud ohvrile eriti tõsist kahju;
- d) süütegu on toime pandud ühismeetmes 98/733/JSK määratletud kuritegeliku ühenduse raames, võtmata arvesse kõnealusel meetmes nimetatud karistumäära.

Artikkel 4

Juriidiliste isikute vastutus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele artiklites 1 ja 2 nimetatud süütegude eest, mille on nende kasuks toime pannud iseseisvalt või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kes on juriidilise isiku juures juhtival kohal, järgmistel alustel:

- a) õigus esindada juriidilist isikut või
- b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid või
- c) õigus kontrollida juriidilist isikut.

2. Lisaks lõikes 1 sätestatud juhtudele võtavad kõik liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele, kui lõikes 1 nimetatud isiku puuduliku järelevalve või kontrolli tagajärjel on osutunud võimalikuks, et juriidilise isiku alluvuses olev isik on pannud juriidilise isiku kasuks toime artiklites 1 ja 2 nimetatud süüteo.

3. Juriidilise isiku vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes on osalenud artiklites 1 ja 2 nimetatud süüteo toimepanemises täideviija, kaasajaja või kihutajana.

4. Käesolevas raamotsuses tähendab "juriidiline isik" üksust, millel on juriidilise isiku staatust vastavalt kehtivatele õigusaktidele, välja arvatud riigid või teised riigivõimu teostavad avalik-õiguslikud organid ning avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.

Artikkel 5

Juriidilistele isikutele kohaldatavad karistused

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et vastavalt artiklile 4 vastutusele võetud juriidilist isikut karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega, kaasa arvatud kriminaalõiguslike ja muude trahvidega ning muude võimalike karistustega, näiteks:

- a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine või
- b) ajutine või alaline äritegevuse keeld või
- c) kohtuliku järelevalve alla võtmine või
- d) sundlõpetamine või
- e) süüteo toimepanekul kasutatud asutuste ajutine või alaline sulgemine.

Artikkel 6

Jurisdiksioon ja süüdistuse esitamine

1. Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklites 1 ja 2 nimetatud süütegude üle, kui:

- a) süütegu on tervikuna või osaliselt toime pandud tema territooriumil või
- b) süüteo toimepanija on selle liikmesriigi kodanik või
- c) süütegu on toime pandud selle liikmesriigi territooriumil asuva juriidilise isiku kasuks.

2. Liikmesriik võib otsustada, et ta ei kohalda lõike 1 punktides b ja c sätestatud jurisdiktsiooni käsitlevaid norme või kohaldab neid ainult erijuhtudel või -asjaoludel, kui süütegu on toime pandud väljaspool tema territooriumi.

3. Liikmesriik, kes vastavalt siseriiklikele õigusaktidele oma kodanikke välja ei anna, võtab vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklites 1 ja 2 nimetatud süüteo üle ja vajaduse korral esitada süüdistus, kui selle liikmesriigi kodanik on süüteo toime pannud väljaspool kõnealusel riigi territooriumi.

4. Kui liikmesriigid otsustavad kohaldada lõiget 2, teatavad nad sellest nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile ning viitavad vajaduse korral erijuhtudele või -asjaoludele, mille suhtes otsust kohaldatakse.

Artikkel 7

Ohvrite kaitse ja abistamine

1. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas raamotsuses käsitletud süütegude uurimine või nende suhtes süüdistuse esitamine ei sõltu süüteo ohvri tunnistusest ega süüdistusest, vähemalt juhul, kui kohaldatakse artikli 6 lõike 1 punkti a.

2. Artiklis 1 nimetatud süüteo ohvriks langenud lapsi tuleks käsitleda eriti kaitsetute ohvritena vastavalt nõukogu 15. märtsi 2001. aasta raamotsuse 2001/220/JSK (ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses) ⁽¹⁾ artikli 2 lõikele 2, artikli 8 lõikele 4 ja artikli 14 lõikele 1.

3. Kui ohver on laps, võtab iga liikmesriik kõik võimalikud meetmed, et tagada asjakohane abi ohvri perekonnale. Eelkõige kohaldatakse iga liikmesriik vajaduse ja võimaluse korral asjaomase perekonna suhtes raamotsuse 2001/220/JSK artiklit 4.

Artikkel 8

Territoriaalne kohaldavusala

Käesolevat raamotsust kohaldatakse Gibraltari suhtes.

⁽¹⁾ EÜT L 82, 22.3.2001, lk 1.

*Artikkel 9***Ühismeetme 97/154/JSK kohaldamine**

Ühismeetme 97/154/JSK inimkaubandust käsitlevate sätete kohaldamine lõpetatakse.

*Artikkel 10***Rakendamine**

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikud meetmed enne 1. augustit 2004.

2. Liikmesriigid edastavad lõikes 1 nimetatud kuupäevaks nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile nende sätete teksti, millega võetakse siseriiklikku õigusse üle käesolevast raamotsusest tulenevad kohustused. Nõukogu annab hiljemalt 1. augustiks 2005

selle teabe alusel ja komisjoni edastatud kirjaliku aruande põhjal hinnangu, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikke meetmeid.

*Artikkel 11***Jõustumine**

Käesolev raamotsus jõustub *Euroopa Ühenduste Teatajas* avaldamise päeval.

Brüssel, 19. juuli 2002

Nõukogu nimel

eesistuja

T. PEDERSEN